

**Uchwała z dnia 22 listopada 1994 r.**  
**I PZP 47/94**

Przewodniczący SSN: Józef Iwulski, Sędziowie SN: Kazimierz Jaśkowski (sprawozdawca), Walerian Sanetra,

Sąd Najwyższy, przy udziale prokuratora Iwony Kaszczyszyn, w sprawie z powództwa Pawła G. przeciwko "D.-K." Co.Ltd. w likwidacji w G. o odprawę, po rozpoznaniu na posiedzeniu jawnym dnia 22 listopada 1994 r. zagadnienia prawnego przekazanego przez Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku z siedzibą w Gdyni postanowieniem z dnia 28 września 1994 r., [...] do rozstrzygnięcia w trybie art. 391 k.p.c.

"Czy użyte w art. 8 ust. 3 pkt 5 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 1990 r., Nr 4, poz. 19 ze zm.) sformułowanie, iż: "odprawa pieniężna nie przysługuje pracownikowi prowadzącemu działalność gospodarczą na własny rachunek", dotyczy również pracownika prowadzącego działalność gospodarczą w ramach spółki?"

p o d j ą ł następującą uchwałę:

**Do pracownika prowadzącego w chwili rozwiązania stosunku pracy działalność gospodarczą w ramach spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie stosuje się przepisu art. 8 ust. 3 pkt 5 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 1990 r., Nr 4, poz. 19 ze zm.).**

**U z a s a d n i e n i e**

Przedstawione Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne powstało na tle następującego stanu faktycznego.

Powód Jan G. wniósł o zasądzenie od pozwanej spółki z o.o. "D.-K." w likwidacji w Gdyni kwoty 21.000.000 zł z odsetkami tytułem odprawy należnej pracownikom zwalnianym z pracy w związku z likwidacją zakładu pracy.

Sąd I instancji oddalił powództwo. Zdaniem tego Sądu do powoda znajduje zastosowanie przepis art. 8 ust. 3 pkt 5 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 1990 r., Nr 4, poz. 19 ze zm.), według którego odprawa pieniężna nie przysługuje pracownikowi prowadzącemu działalność gospodarczą na własny rachunek. Działalność gospodarcza powoda wyrażała się w tym, że posiadał on połowę udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością "P." i był prezesem zarządu uprawnionym do samodzielnego składania oświadczeń woli w imieniu spółki.

W rewizji od tego wyroku powód postawił w szczególności zarzut naruszenia prawa materialnego przez błędne zastosowanie do niego przepisu art. 8 ust. 3 pkt 5 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. Jego zdaniem podmiotem prowadzącym działalność na własny rachunek była spółka "P.", a nie on jako osoba fizyczna.

Poważne wątpliwości Sądu Wojewódzkiego w przedmiocie wykładni art. 8 ust. 3 pkt 5 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. wynikają stąd, że według orzecznictwa Sądu

Najwyższego prowadzenie działalności gospodarczej w ramach spółki, o której mowa w art. 8 ust. 3 pkt 5 tej ustawy zachodzi wówczas, gdy pracownik ma wpływ na zapadające w niej decyzje ze względu na znaczną ilość udziałów lub uczestnictwo we władzach spółki. Jednakże Sąd Wojewódzki raczej skłania się ku pogładowi, w myśl którego art. 8 ust. 3 pkt 5 omawianej ustawy nie ma zastosowania do powoda, gdyż nie chodzi w nim o działalność gospodarczą w ramach spółki, lecz na własny rachunek.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Mimo istnienia po stronie zakładu przyczyn zwolnienia pracownika (art. 1 ust. 1 lub 2 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r.), w dwóch przypadkach prowadzenia działalności gospodarczej nie nabywa on prawa do odprawy określonej w art. 8 ust. 1 i 2 tej ustawy. Pierwsza sytuacja, określona w art. 8 ust. 3 pkt 3, dotyczy pracownika: "który po rozwiązaniu stosunku pracy rozpoczyna działalność gospodarczą na własny rachunek lub w ramach spółki albo spółdzielni w związku z przejściem określonych składników mienia ruchomego lub nieruchomego zakładu pracy; dotyczy to także pracownika, który w chwili rozwiązania stosunku pracy jest współnikiem w spółce lub członkiem spółdzielni dokonującej takiego przejścia". Przepis ten nie ma zastosowania do powoda, gdyż nie przejął on mienia zakładu pracy. Gdyby powód lub spółka "P." przejęli mienie zakładu pracy, to wówczas powoda jako prezesa zarządu tej spółki i jednocześnie osobę posiadającą połowę udziałów należałoby uznać za osobę prowadzącą działalność gospodarczą w ramach spółki, jak to trafnie przyjął Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 8 czerwca 1993 r., sygn. I PRN 20/93 (OSNCP 1994 z. 4 poz. 90).

Mimo, że przepis art. 8 ust. 3 pkt 3 ustawy nie ma zastosowania do powoda, to ma on jednak istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszego zagadnienia prawnego. Interpretacja art. 8 ust. 3 pkt 5 tej ustawy, to jest drugiego przepisu regulującego wpływ prowadzenia działalności gospodarczej na prawo do odprawy, musi uwzględniać występujące w art. 8 ust. 3 pkt 3 rozróżnienie form prowadzenia tej działalności. Przepis ten przewiduje 3 formy działalności gospodarczej - na własny rachunek, w ramach spółki i w ramach spółdzielni. Wynika stąd wprost, że określona w art. 8 ust. 3 pkt 5 ustawy działalność gospodarcza na własny rachunek nie może być prowadzona w ramach spółki lub spółdzielni. W działalności gospodarczej prowadzonej na własny rachunek podmiotem praw i obowiązków z tym związanych jest pracownik jako osoba fizyczna (art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1988 r. o działalności gospodarczej - Dz. U. Nr 41, poz. 324 ze zm.), a nie - jak w niniejszej sprawie - posiadająca osobowość prawną spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (art. 171 § 1 k.h.).

Przepis art. 8 ust. 3 pkt 5 jest jednym z wyjątków od zasady nabywania przez pracownika prawa do odprawy w przypadku zwolnienia go z określonych w art. 1 ust. 1 i 2 ustawy przyczyn dotyczących zakładu pracy i z tego względu nie może być interpretowany rozszerzająco. Według tego przepisu prawo do odprawy nie przysługuje tylko w razie prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek, a nie w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, nawet jednoosobowej (art. 158 ust. 1 k.h.).

Z powyższych względów orzeczono jak w sentencji.

=====